

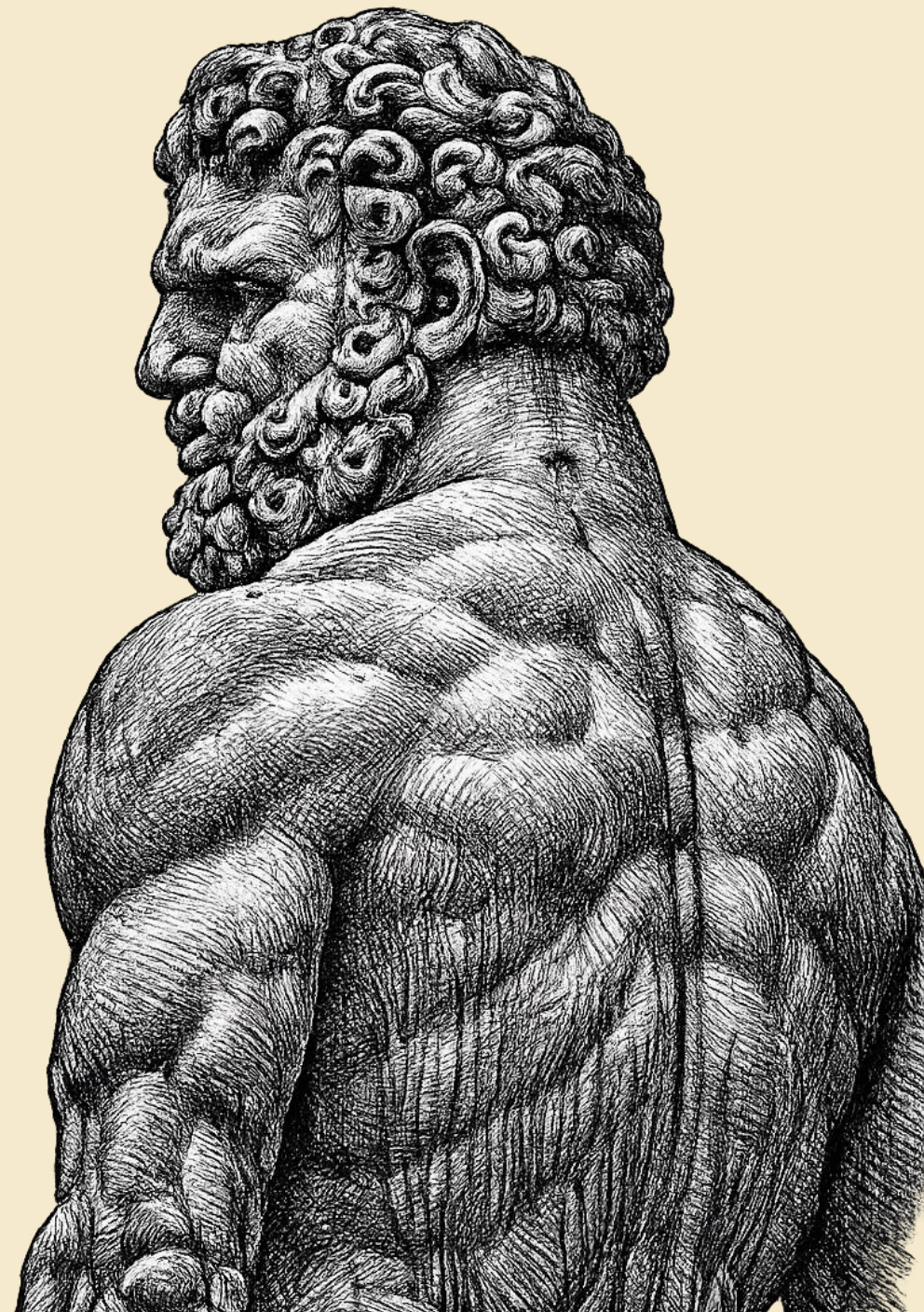

Плечі
Гігантів
програма

100

філософських творів
для сучасної України

Презентація програми

Сучасні виклики

вимагають від української філософської спільноти не лише мобілізації всіх здорових і дієвих сил, але й стратегічного переосмислення пріоритетів.

За обмеженості ресурсів особливо **важливою** стає концентрація зусиль на тих напрямках, які є найпродуктивнішими та найнеобхіднішими для розвитку українського філософського середовища

Одним із таких напрямів є системний **переклад** філософської літератури.

Його мета –

не лише доступ до класичних текстів, що раніше не мали українських версій, але й формування повноцінного україномовного дискурсивного поля щодо їхньої проблематики, вироблення сталої термінології та підсилення навчальних програм.

Важливо підкреслити:

Потреба охоплює як канонічні твори, так і вторинну літературу – коментарі, інтерпретації, огляди, без яких неможливе повноцінне долучення до тієї чи тієї філософської традиції.

Натомість нині зусилля в цій сфері часто залишаються **розосередженими** – ситуація, яку українська гуманітаристика більше не може собі дозволити

SENTENTIAE

Ініційована Спільнотою Sententiae

Програма «Плечі гігантів: 100 філософських книжок для сучасної України»
постає спробою розв'язання цієї проблеми

100

філософських книжок
для сучасної України

Мета програми

1 створення переліку зі 100 ключових філософських творів світової традиції, переклад яких є сьогодні пріоритетним для України

2 підтримка як перекладу, так і видання цих творів

Основа переліку

Експертне опитування провідних українських фахівців у конкретних галузях філософування

Методика опитування передбачала кілька етапів

Формування кола експертів

- Укладання базового переліку за кожною з рубрик
- Подальше доповнення
- Визначення пріоритетності окремих джерел

Результат

Структурований перелік,
що охоплює два ключові блоки:

- (1) історію філософії
- (2) основні філософські дисципліни

Окрім того, перелік містить додатковий
блок, присвячений освітній літературі

Відбір книжок

здійснювався на основі низки принципів:

- (1) орієнтація на експертну думку
- (2) актуальність для українського освітнього, культурного та політичного контексту
- (3) значущість для розвитку української філософської термінології
- (4) відсутність або недостатня якість наявних перекладів

Наступний крок програми

Після створення переліку - ініціювання, підтримка та координація перекладу й видання відібраних текстів.

У такий спосіб програма покликана стати інструментом **системного розвитку** українського філософського простору – через опертя на інтелектуальну спадщину, що дозволяє «бачити далі», стоячи на **плечах гігантів**

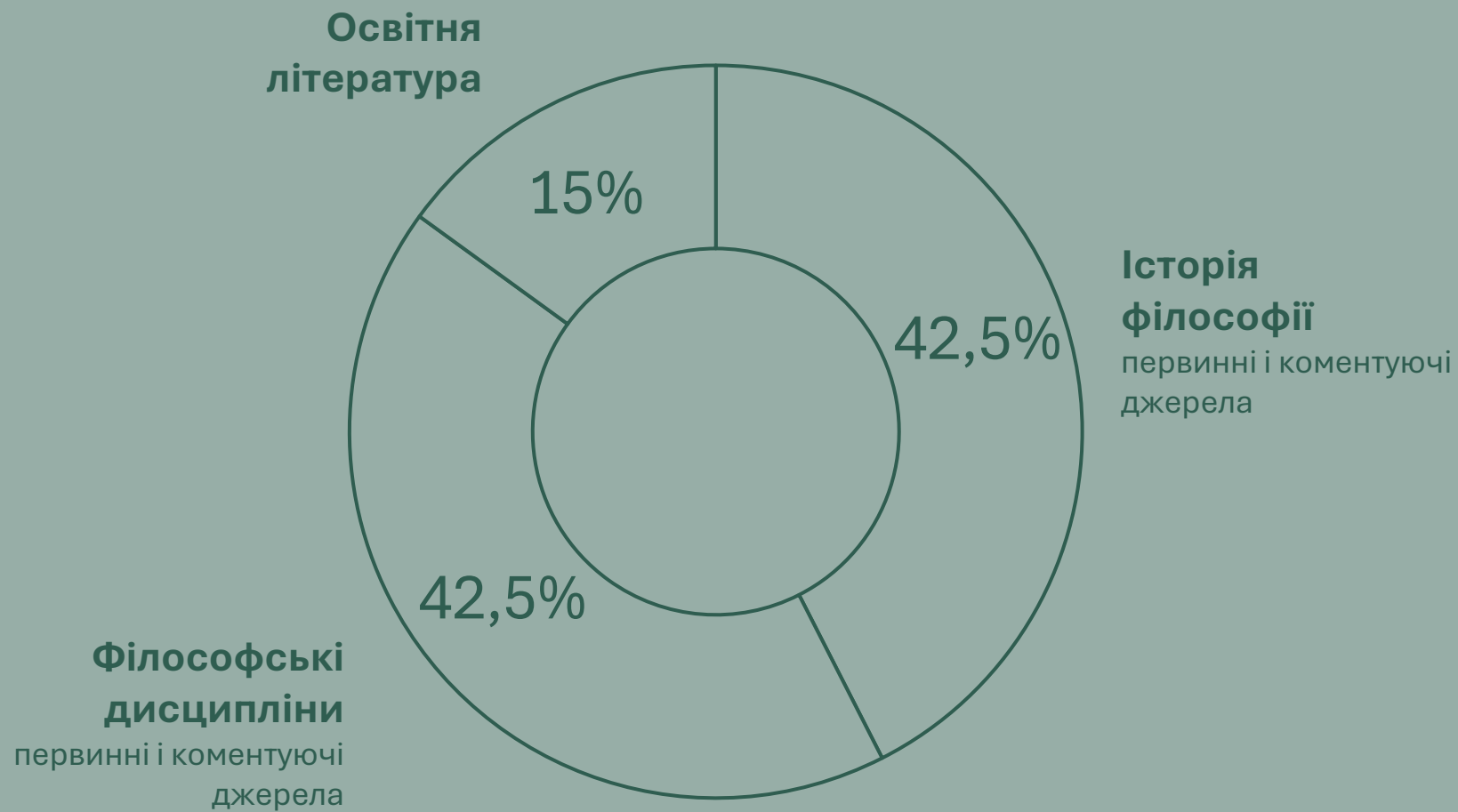
Дія програми не обмежена в часі

Мірою публікації творів,
включених до переліку, останній
поповнюватиметься новими
творами, ключовими для
розвитку справи
філософування в Україні

Структура переліку

Структура переліку

Філософія
Античності

Філософія
Середніх віків

Філософія
Нового Часу

Філософія
XIX століття

Філософія
XX століття

Філософія
Сходу

Епістемологія

Онтологія

Філософія свідомості,
філософія мови

Логіка

Етика

Політична
філософія

Соціальна
філософія

Філософська
антропологія

Філософія
культури

Освітня
література

Філософія Античності

ПГ 100

- Αριστοτέλης. Ἠθικὰ Νικομάχεια.
- Αριστοτέλης. Περὶ ψυχῆς.
- Αριστοτέλης. Ῥητορική.
- Πλάτων. Παρμενίδης.
- Πλάτων. Τίμαιος.
- Πλωτίνος. Ἐννεάδες.
- Fragmenta Philosophorum Graecorum
- Фрагменти софістів (старших і молодших)

Εκπαιδευτικοί

- Олексій Панич
- Сергій Пролеєв
- Віталій Туренко

Розширення

- Cicero. De natura deorum.
- Cicero. Academica
- Πρόκλος ὁ Διάδοχος. Στοιχείωσις θεολογική.
- Σοῦδα. Τὸ μὲν παρὸν βιβλίον Σοῦδα, οἱ δὲ συνταξαμένοι τοῦτο ἄνδρες σοφοί.
- Доробок Епікура
- Фрагменти ранніх стоїків

Твори категорії в інших переліках

- Αριστοτέλης. Αναλυτικὰ πρότερα
- Αριστοτέλης. Αναλυτικὰ ὕστερα
- Αριστοτέλης. Κατηγορίαι.
- Αριστοτέλης. Περὶ ἑρμηνείας
- Αριστοτέλης. Περὶ τῶν σοφιστικῶν ἐλέγχων
- Αριστοτέλης. Τοπικά

Λογικά

Λογικά

Λογικά

Λογικά

Λογικά

Λογικά

Філософія Середніх віків

ПГ 100

- Aurelius Augustinus. De libero arbitrio, De natura et gratia, De Trinitate, De civitate Dei.
- Διονύσιος ο Αρεοπαγίτης. Αρεοπαγίτες.
- Gulielmus Occamus. Summa logicae.
- Thomas Aquinas. Summa theologiae.
- Nicolaus Cusanus. De docta ignorantia

Експерти

- Микола Симчич
- Ростіслав Ткаченко
- Юрій Чорноморець

Розширення

- Anselmus Cantuariensis. Cur deus homo
- Ioannes Duns Scotus. Вибрані фрагменти творів
- Petrus Abaelardus. Scito te ipsum
- Thomas Aquinas. Summa contra gentiles.
- De Libera, A. La querelle des universaux: de Platon à la fin du Moyen âge. 1996

Твори категорії в інших переліках

- de Vitoria, F. De potestate civili. 1528

Політична філософія

Філософія Нового Часу

ПГ 100

- Bacon, A. Novum Organum. 1620
- Descartes, R. Вибране листування.
- Grotius, H. De iure belli ac pacis. 1625
- Hume, D. An Enquiry Concerning Human Understanding. 1748
- Hume, D. Treatise on Human Nature. 1739
- Leibniz, G.W. Théodicée. Nouveaux essais sur l'entendement humain. Discours de métaphysique.
- Montesquieu, C.-L. De l'esprit des lois. 1748
- Vico, G. Principj di una scienza nuova d'intorno alla natura delle nazioni. 1744
- D. Kambouchner. Descartes N'a Pas Dit. 2015

Експерти

- Іван Іващенко
- Олексій Панич
- Олег Хома

Розширення

- Bacon, F. Nova Atlantis. 1626
- Bruno, G. De la causa, principio, et uno. De l'infinito universo et mondi. 1584
- Condorcet, J.-A. Esquisse d'un tableau historique des progres de l'esprit humain. 1795
- Reid, T. An Inquiry Into the Human Mind. 1764
- Reid, T. Essays on the Intellectual Powers of Man. 1785
- Vico, G. De Antiquissima Italorum Sapientia ex Linguae Originibus Eruenda Libri Tres. 1710
- Arbib D, Marion J.-L.. La Rigueur des choses. 2012
- Carraud, V. Pascal et la philosophie. 1990
- Rodis-Lewis, G. Descartes, Biographie. 1995

Твори категорії в інших переліках

- Bodin, J. Les Six livres de la République. 1576. **Політична філософія**
- Descartes, R. L'Homme. **Філософська антропологія**
- Pufendorf, S. V. De Jure Naturae et Gentium. 1672. **Політична філософія**

Філософія XIX століття

ПГ 100

- Cohen, H. Kants Theorie der Erfahrung. 1871
- Hegel, G. W. F. Differenz des Fichteschen und Schellingschen Systems der Philosophie. 1801
- Hegel, G. W. F. Enzyklopädie der philosophischen Wissenschaften.
- Schelling, F. W. J. System des transzendentalen Idealismus. 1800
- Höhle, V. Eine kurze Geschichte der deutschen Philosophie. 2013
- Kaube, J. Hegels Welt. 2020

Експерти

- Віктор Козловський
- Ілля Давіденко

Розширення

- Heidegger, M. Hegels Begriff der Erfahrung. 1950
- Henrich, D. Hegel in Kontext. 1971
- Brandom, R. A Spirit of Trust: A Reading of Hegel's Phenomenology. 2019
- Raysmith, T. Hegel and the Problem of the History of Philosophy. 2025
- Siep, L. Der Weg der "Phänomenologie des Geistes": ein einführender Kommentar zu Hegels "Differenzschrift" und zur "Phänomenologie des Geistes". 2000
- Stewart, J. The Unity of Hegel's Phenomenology of Spirit. 2000

Філософія XX століття

ПГ 100

- Anscombe, G. E. M. Intention. 1957
- Bachelard, G. La Formation de l'esprit scientifique. Contribution à une psychanalyse de la connaissance objective. 1938
- Bergson, H. Les Deux sources de la morale et de la religion. 1932
- Carnap, R. Meaning and Necessity. 1947
- Carnap, R. Scheinprobleme in der Philosophie und andere metaphysikkritische Schriften.
- Collingwood, R. G. An Essay on Philosophical Method. 1933
- Croce, B. L'Estetica come scienza dell'espressione e linguistica generale. 1902
- Foucault, M. Les Mots et les Choses. 1966
- Frege, G. Logische Untersuchungen.
- Gentile, G. Teoria generale dello spirito come atto puro. 1916
- Hartmann, N. Grundzüge einer Metaphysik der Erkenntnis. 1921
- Kotarbiński, T. Elementy teorii poznania, logiki formalnej i metodologii nauk. 1929
- Moore, G. E. Principia Ethica. 1903

Експерти

• Павло Бартусяк	• Іван Іващенко
• Андрій Богачов	• Анна Ільїна
• Андрій Дахній	• Сергій Йосипенко

Розширення

- Chwistek, L. Granice nauki: Zarys logiki i metodologii nauk ścisłych. 1935
- Frege, G. Begriffsschrift und andere Aufsätze.
- Frege, G. Funktion, Begriff, Bedeutung.
- Gehlen, A. Der Mensch, seine Natur und seine Stellung in der Welt. 1940
- Heidegger, M. Brief über den Humanismus. 1947
- Ingarden, R. Der Streit um die Existenz der Welt. 3 Bde. 1964–1972
- Plessner, H. Die Stufen des Organischen und der Mensch. Einleitung in die philosophische Anthropologie. 1928
- Russell, B. Introduction to Mathematical Philosophy. 1919
- Russell, B. Logic and Knowledge: Essays 1901–1950.
- Russell, B. On Denoting. 1905
- Sartre, J.-P. L'Existentialisme est un humanisme. 1946
- Tatarkiewicz, W. O szczęściu. 1979
- Wittgenstein, L. Logisch-philosophische Abhandlung. 1921

• Оксана Йосипенко	• Віктор Козловський
• Ігор Карівець	• Анна Лактіонова
• Денис Кірюхін	• Ярослав Шрамко

Філософія Сходу

ПГ 100

- Al-Farabi. *Ārāʾ Ahl al-Madīna al-Fāḍila*.
- Al-Kindi. *Fī al-Falsafah al-ʿUlā*.
- Adamson, P., Taylor, R. C. *The Cambridge Companion to Arabic Philosophy*. 2004
- Bilimoria, P., Rayner, A. *History of Indian Philosophy*. 2018
- Fakhry, M. *A History of Islamic Philosophy*. 2004
- Leaman, O. *An Introduction to Classical Islamic Philosophy*. 2002
- Tuske, J. *Indian Epistemology and Metaphysics*. 2017

Експерти

- Михайло Якубович
- Олена Калантарова
- Олена Луцишина
- Анастасія Стрелкова

Розширення

- Asanga, Maitreya. *Madhyāntavibhāgakārikā*.
- Candrakīrti. *Madhyamakāvatāra*.
- Dharmakīrti. *Pramāṇavārttika*.
- Dōgen. *Shōbōgenzō*.
- Śāntideva. *Bodhicaryāvatāra*.
- Halbfass, W. *On Being and What There Is: Classical Vaiśeṣika and the History of Indian Ontology*. 1992
- Антологія буддійської філософії (збірка фрагментів текстів буддійської філософської класики)

Епістемологія

ПГ 100

- Clark, A., Chalmers, D. The Extended Mind. 1998
- Dancy, J. An Introduction to Contemporary Epistemology. 1985
- Goldman, A. I. Knowledge in a Social World. 1999
- Gramelsberge, G. Philosophie des Digitalen zur Einführung. 2023
- Greco, J., Sosa, E. (eds.).
- The Blackwell Guide to Epistemology. 1999
- McCain, K. Evidentialism and Epistemic Justification. 2014
- Simion, M. Testimonial Contractarianism. 2020
- Stanley, J. Knowledge and Practical Interests. 2005

Експерти

- Анна Лактіонова

Розширення

- Gramelsberger, G. Operative Epistemologie. 2020
- Russell, B. The Problems of Philosophy. 1912

Онтологія

ПГ 100

- Armstrong, D. M. What Is a Law of Nature? 1987
- Beebe, H., Effingham, N., Goff, P. Metaphysics: The Key Concepts. 2011
- Lewis, D. K. On the Plurality of Worlds. 1986
- Moore, A. W. The Evolution of Modern Metaphysics: Making Sense of Things. 2011
- Van Inwagen, P. Metaphysics. 2009
- Van Inwagen, P. Ontology, Identity and Modality. 2001

Експерти

- Микола Симчич
- Ростіслав Ткаченко

Розширення

- Armstrong, D. M. Universals: An Opinionated Introduction. 1989
- Plantinga, A. Essays in the Metaphysics of Modality. 2003
- Plantinga, A. The Nature of Necessity. 1974

Філософія свідомості, філософія мови

ПГ 100

- Austin, J.L. How to Do Things with Words. 1962
- Chalmers, D. The Conscious Mind. 1996
- Martinich, A.P., Sosa, D. (eds.). The Philosophy of Language. 2012
- Searle, J.R. Speech Acts. An Essay in the Philosophy of Language. 1970
- Searle, J.R. The Rediscovery of the Mind. 1992
- Swinburne, R. Mind, Brain, and Free Will. 2013

Експерти

- Дмитро Сепетий
- Ігор Алексюк

Розширення

- Grice, P. Studies in the Way of Words. 1989
- Hasker, W. The Emergent Self. 1999
- Monk, R. The Duty of Genius. 1990
- Robinson, H. From the Knowledge
- Argument to Mental Substance. 2016
- Rowe, M.W., Austin, J.L. Philosopher and D-Day
- Intelligence Officer. 2023
- Searle, J.R. Intentionality. An Essay in the
- Philosophy of Mind. 1983

Логіка

ПГ 100

- Church, A. Introduction to Mathematical Logic. 1956
- Hilbert, D., Ackermann, W. Grundzüge der Theoretischen Logik. 1928
- Priest, G. An Introduction to Non-Classical Logic. From If to Is. 2008
- Tarski, A. Logic, Semantics, Metamathematics: Papers from 1923 to 1938. 1956
- Walton, D. Informal Logic: A Pragmatic Approach. 2008

Експерти

- Ярослав Шрамко
- Андрій Васильченко
- Ігор Алексюк
- Ірина Хоменко

Розширення

- Kim, J., Korman, D. Z., Sosa, E. (eds). Metaphysics: An Anthology. 2012
- Kneale, W., Kneale, M. The Development of Logic. 1962
- Quine, W. V. O. Word and Object. 1960
- Russell, B. An Inquiry into Meaning and Truth. 1940
- Van Benthem, J. Modal Logic for Open Minds. 2010

Твори категорії в інших переліках

- Lambertus, L. Logica (Summa Lamberti)
- Shireswode, G. de. Introductiones in Logicam

Філософія Середніх віків

Філософія Середніх віків

Етика

ПГ 100

- Ayer, A. J. Language, Truth, and Logic. 1936
- Brink, D. O. Moral Realism and the Foundations of Ethics. 1989
- Mackie, J. L. Ethics: Inventing Right and Wrong. 1977
- Smith, M. The Moral Problem. 1994

Експерти

- Всеволод Хома

Розширення

- Anscombe G. E. M. Modern Moral Philosophy

Твори категорії в інших переліках

- Moore, G. E. Principia Ethica. 1903

Філософія XX століття

Структура
переліку

Політична філософія

ПГ 100

- Bodin, J. Les Six livres de la République. 1576
- De Vitoria, F. De potestate civili. 1528
- Rawls, J. Political liberalism. 1993
- Von Pufendorf, S. De Jure Naturae et Gentium. 1672

Експерти

- Денис Кірюхін
- Всеволод Хома

Соціальна філософія

ПГ 100

- Castells, M. Reconceptualizing Development in the Global Information Age. 2014
- Castoriadis, C. La institución imaginaria de la sociedad. 1975
- Dahrendorf, R. Der moderne soziale Konflikt: Essay zur Politik der Freiheit. 1988
- Mauss, M. Essai sur le don. Forme et raison de l'échange dans les sociétés archaïques. 1925
- Merton, R. K. Social Theory and Social Structure. 1949

Експерти

- Сергій Пролеєв

Розширення

- Dahrendorf, R. Auf der Suche nach einer neuen Ordnung: Vorlesungen zur Politik der Freiheit im 21. Jahrhundert. 2003
- Mauss, M. Les techniques du corps. 1936
- Merton, R. K. Sociological Ambivalence. 1946

Структура
переліку

Філософська антропологія

ПГ 100

- Butler, J. Bodies That Matter: On the Discursive
- Limits of Sex. 1993
- Descartes, R. L'Homme.
Lakoff, G., Johnson, M. Philosophy in the Flesh.
The Embodied Mind and Its Challenge to
- Western Thought. 1999
- Patocka, J. Tělo, společenství, jazyk, svět. 1995

Експерти

- Ольга Гомілко

Структура
переліку

Філософія культури

ПГ 100

- Benedict, R. Patterns of Culture. 1934
- De Saussure, F. Cours de linguistique générale. 1916
- Kroeber, A. L. Anthropology: Culture Patterns and Processes. 1923
- Lévy-Bruhl, L. La mentalité primitive. 1922
- Whorf, B. L. Language, Thought, and Reality. 1956

Експерти

- Сергій Пролеєв

Освітня література

ПГ 100

- Cappelen, H., Gendler, T., Hawthorne, J. (Eds.). The Oxford Handbook of Philosophical Methodology
- Detel, W. Grundkurs Philosophie in neun Bänden
- Peters, J., Peters, M. Methoden im Philosophie- und Ethikunterricht in zehn Bänden
- Schönwälder-Kuntze, T. Philosophische Methoden zur Einführung
- Warburton, N. Philosophy: The Basics

Експерти

- Ілля Давіденко

Дякуємо за увагу!

Плечі
Гігантів
програма

100

філософських творів
для сучасної України

